

KESZTHELY / CSÓKAKŐI PATAK KLÍMAADAPTÍV REVITALIZÁCIÓJA KONCEPCIÓTERV –PROJEKTBEMUTATÓ

KEHOP PLUSZ 2.2.1-25

Keszthely belterületi zöld-kék infrastruktúra fejlesztése

Típus: KEHOP Plusz 2.2.1-25

Szemlélet: Ökoadekvát, klímareziliens, mozaikos élőhely-rekonstrukció

KESZTHELY-CSÓKAKŐ PATAK - KO-P-2026/02-01

Konceptióterv –projektbemutató

KEHOP PLUSZ 2.2.1-25

Projektterület:

Keszthely, Georgikon utca – Balogh Ferenc utca közötti szakasz

HRSZ: 1568, 1569, 4348/2

Teljes projektterület: 11 133 m²

1. PROJEKTSTRATÉGIA ÉS CÉLKITŰZÉSEK

A projekt célja a **Csókakő-patak belterületi szakaszának teljes ökológiai és tájépítészeti revitalizációja**, amely a jelenlegi erősen szabályozott, ökológiailag degradált városi vízfolyásból egy **klímaadaptív, biodiverz és rekreációs funkciókat is betöltő zöld-kék infrastruktúra elemmé** alakítja a területet.

A fejlesztés illeszkedik Keszthely város klímaadaptációs és zöldinfrastruktúra-fejlesztési stratégiájához, valamint a **KEHOP Plusz 2.2.1-25 program természet alapú megoldásokat (NbS) támogató célkitűzése**ihez.

A projekt három alapvető problémára ad választ:

1. Városi vízfolyások ökológiai degradációja

A patak jelenlegi szakasza erősen szabályozott, egyenes mederrel és egyszerű rézsűs kialakítással rendelkezik, amely alacsony élőhelyi diverzitást eredményez.

2. Városi mikroklíma és hőszigetelés

A patak menti zöldfelületek fragmentáltak, a lombkorona-borítás alacsony.

3. Városi rekreációs tér hiánya

A terület jelenleg alig használt zöldfolyosó, pedig potenciálisan a városi zöldhálózat fontos eleme lehet.

A projekt célja ezért egy **komplex zöld-kék infrastruktúra rendszer létrehozása**, amely:

- növeli a biodiverzitást
- javítja a városi mikroklímát
- erősíti a városi ökológiai folyosót

2. TERÜLETI ÉS HIDROLÓGIAI KONTEXTUS

A Csókakő-patak a Balaton vízgyűjtő rendszeréhez tartozó kisebb vízfolyás, amely Keszthely városi területén halad át, és a városi csapadékvíz-levezető rendszer egyik fontos elemeként működik. A revitalizációval érintett szakasz a **Georgikon utca és a Balogh Ferenc utca közötti patakmeder**, amely a település belterületén, lakó- és intézményi funkciójú városi területek között helyezkedik el.

A projektterület a következő helyrajzi számokat érinti:

HRSZ: 1568, 1569, 4348/2

Teljes projektterület: **11 133 m²**

A patak jelenlegi kialakítása tipikus **urbanizált vízfolyás morfológiát** mutat. A meder nagyrészt egyenesített, trapéz keresztmetszetű, a partoldalak gyepesített rézsűként jelennek meg. A hidromorfológiai változatosság alacsony, a mederben kevés természetes mikroforma figyelhető meg, így a vízfolyás elsősorban vízlevezető funkciót lát el.

A vízfolyás hidrológiai viselkedése jelentős mértékben függ a városi vízgyűjtő terület felszínborításától. A környező beépített területeken a burkolt felszínnek aránya magas, ami gyors felszíni lefolyást és csapadékcúcsok kialakulását eredményezi. Ennek következtében a patak vízjárása erősen ingadozó: intenzív csapadékesemények idején rövid idő alatt jelentős vízhozam-növekedés figyelhető meg, míg száraz időszakokban alacsony vízhozam jellemző.

A jelenlegi mederkialakítás a gyors vízlevezetést segíti elő, ugyanakkor korlátozza a vízvisszatartás lehetőségét, valamint csökkenti a vízfolyás hidromorfológiai és ökológiai működésének természetességét. A revitalizáció egyik alapvető célja ezért a vízfolyás hidrológiai működésének részleges átalakítása, amely a lefolyás lassítását, a vízvisszatartás növelését és a medermorfológiai változatosság erősítését célozza.

A tervezett beavatkozások során a patakmeder természetközeli hidromorfológiai elemekkel egészül ki, amelyek közé tartoznak a kisebb meanderező szakaszok, a sekély vízterek, a kavicsos mederalakzatok és a természetes fenékküszöbök. Ezek az elemek hozzájárulnak a vízfolyás hidraulikai dinamizmusának növeléséhez, valamint a városi csapadékvíz-kezelés kiegyensúlyozottabb működéséhez.

A revitalizáció során a patak menti zöldfelületek vízgazdálkodási szerepe is erősödik. A természetközeli partkialakítás és a növényzettel stabilizált rézsűk elősegítik a felszíni lefolyás csillapítását, valamint növelik a talajba történő beszivárgás lehetőségét. Ez a megközelítés összhangban áll a természetalapú vízgazdálkodási megoldások (Nature-based Solutions) elveivel, amelyek a városi vízrendszerek klímaadaptív működését támogatják.

A Csókakő-patak revitalizációja így nem csupán mederrendezési beavatkozás, hanem a városi csapadékvíz-kezelési rendszer részleges ökológiai újraszervezése, amely a hidrológiai stabilitás és a városi klímaadaptáció szempontjából is jelentős előnyökkel jár.

2.1 TÁJI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI KONTEXTUS

A Csókakő-patak Keszthely városi területén haladó kisebb vízfolyás, amely a **Balaton vízgyűjtő rendszerének** részét képezi. A vízfolyás a települési csapadékvíz-elvezetési

rendszer egyik fontos elemeként működik, ugyanakkor ökológiai szempontból a Balaton környezetének kisebb léptékű, de potenciálisan jelentős **városi vízfolyás-élőhelyét** jelenti.

Keszthely térsége a **Balaton-felvidéki Nemzeti Park működési területéhez** tartozik, amely a Balaton nyugati medencéjének ökológiai rendszereit foglalja magába. A Balaton, a Kis-Balaton vízrendszere és a környező vizes élőhelyek országos jelentőségű ökológiai hálózatot alkotnak. Bár a projekt közvetlenül **nem Natura 2000 területen** helyezkedik el, a városi vízfolyások ökológiai állapota közvetetten hatással van a tágabb vízgyűjtő rendszer állapotára.

A Csókakő-patak belterületi szakasza ezért **városi ökológiai folyosóként** értelmezhető. A patak menti zöldfelületek lineáris szerkezete lehetőséget biztosít arra, hogy élőhelykapcsolatot teremtsen a település különböző zöldterületei között. A patakrevitalizáció eredményeként létrejövő természetközeli vegetációs szerkezet hozzájárulhat a városi biodiverzitás növeléséhez, valamint erősítheti a települési zöldinfrastruktúra hálózati működését.

A revitalizáció ezért nem csupán helyi közterület-fejlesztésként értelmezhető, hanem olyan **városi ökológiai infrastruktúra fejlesztéseként**, amely hosszabb távon erősíti a Balaton vízgyűjtő rendszerének ökológiai stabilitását is.

2.2 TALAJTANI ÉS GEOLÓGIAI HÁTTÉR

Keszthely térsége a Balaton nyugati medencéjének peremén helyezkedik el, ahol a felszínalatti és felszíni vízrendszereket elsősorban **pannon üledékekből, kavicsos-homokos alluviális képződményekből és fiatal folyóvízi lerakódásokból álló talajrétegek** határozzák meg. A városi vízfolyások mentén jellemzően laza szerkezetű, jó vízvezető képességű talajok találhatóak, amelyek kedvező feltételeket biztosítanak a természetközeli vízgazdálkodási megoldások alkalmazásához.

A Csókakő-patak menti területeken a talajok általában **humuszos homokos vagy homokos vályog szerkezetűek**, amelyek közepes vagy jó vízáteresztő képességgel rendelkeznek. Ezek a talajviszonyok lehetővé teszik a csapadékvíz részleges beszivárgását, valamint támogatják a vegetáció fejlődését.

A revitalizáció során alkalmazott kavicságyas szivárgó rétegek és speciális faültető szubsztrátok tovább javítják a talaj vízgazdálkodási tulajdonságait. A szivárgó réteg biztosítja a víz részleges infiltrációját, valamint csökkenti a felszíni lefolyás intenzitását. Ez a megközelítés összhangban áll a modern városi vízgazdálkodási rendszerekben alkalmazott **Sustainable Drainage Systems (SuDS)** elveivel.

A patak menti talajok stabilitása szintén fontos szempont a revitalizáció során. A partfalak stabilizációja természetközeli mérnöki megoldásokkal történik, amelyek a növényzet gyökérszáljainak talajerősítő hatására építenek. A vízparti növényzet gyökérrendszere hosszú távon hozzájárul a partfal stabilizálásához, miközben megőrzi a vízfolyás természetközeli karakterét.

A talajtani adottságok így kedvező alapot biztosítanak a projektben alkalmazott **természetalapú vízgazdálkodási és zöldinfrastruktúra-megoldások** számára.

2.3 VÁROSI ZÖLDHÁLÓZATI ÉS ÖKOLÓGIAI FOLYOSÓ SZEREP KESZTHELYEN

A városi zöldinfrastruktúra egyik alapvető eleme a **lineáris zöldfolyosók rendszere**, amelyek a település különböző zöldfelületei között ökológiai és rekreációs kapcsolatot teremtenek. A vízfolyások menti zöldsávok különösen fontos szerepet töltenek be ebben a hálózatban, mivel természetes módon képeznek **folytonos, élőhelykapcsolatot biztosító térstruktúrát** a városi környezetben.

A Csókakő-patak keszthelyi szakasza ilyen értelemben **potenciális városi ökológiai folyosóként** értelmezhető. A patak menti zöldfelületek lineáris elrendezése lehetőséget biztosít arra, hogy a terület kapcsolatot teremtsen a városi zöldterületek, parkok és kisebb természetközeli élőhelyek között. A jelenlegi állapotban azonban a patak menti zöldsáv ökológiai működése korlátozott, mivel a szabályozott mederforma, a homogén gyepfelületek és a fragmentált növényzet nem biztosítanak megfelelő élőhelyi változatosságot.

A revitalizáció egyik fontos hatása ezért az, hogy a patak menti terület **ökológiailag működő zöldfolyosóvá** alakul. A meanderezőbb mederszerkezet, a vízparti vegetáció, a vadvirágos rétek és az évelőfelületek együttesen olyan mozaikos élőhelyrendszert hoznak létre, amely alkalmas a különböző élőlénycsoportok – különösen rovarok, madarak és kisebb gerinces állatok – számára élőhelyet és mozgási útvonalat biztosítani.

A patak menti zöldsáv különösen fontos lehet a **beporzó rovarok számára**, mivel a több ezer négyzetméternyi vadvirágos rét és az évelő vegetáció folyamatos táplálékforrást biztosít. A lineáris élőhelyek szerepe a pollinátorok esetében kiemelkedő, mert ezek a fajok gyakran kisebb zöldfelületek láncolatán keresztül képesek terjedni a városi környezetben.

A revitalizált pataktér emellett **városi rekreációs zöldfolyosóként** is működik. A sétányrendszer, a pihenőpontok és a természetközeli parkstruktúra lehetővé teszi, hogy a patak menti terület a városi gyalogos és rekreációs hálózat részévé váljon. Az ilyen lineáris zöldterek jelentős szerepet játszanak a települési életminőség javításában, mert lehetőséget biztosítanak a természetközeli környezetben történő mozgásra és kikapcsolódásra.

A Csókakő-patak revitalizációja így egyszerre erősíti a **városi ökológiai hálózat működését és a települési rekreációs infrastruktúrát**. A kialakuló zöldfolyosó nem csupán lokális parkterületként funkcionál, hanem a városi zöldinfrastruktúra rendszerének integrált elemévé válik, amely hosszú távon hozzájárul Keszthely környezeti minőségének és biodiverzitásának javításához.

A projekt különösen értékes abból a szempontból, hogy a vízgazdálkodási, ökológiai és tájépítészeti beavatkozások **nem különálló elemekként jelennek meg**, hanem egymást erősítő rendszerként működnek. A patak menti zöldfolyosó így egy olyan komplex városi infrastruktúra-elemmé válik, amely egyszerre szolgálja a klímaadaptációt, az ökológiai stabilitást és a városi életminőség javítását.

3. ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT ÉS ANÉR ÉRTÉKELÉS

A Csókakő-patak keszthelyi belterületi szakasza jelenleg alacsony természetességi értékű, urbanizált élőhelyrendszernek tekinthető, amelynek vegetációs szerkezete a városi területhasználat és a korábbi mederszabályozási beavatkozások következtében erősen

módosult. A patak menti élőhelyek azonban jelenlegi állapotukban is hordoznak olyan szerkezeti elemeket, amelyek megfelelő rehabilitációval egy biodiverzebb és ökológiailag stabilabb vízparti rendszer kialakulását teszik lehetővé.

A terület vegetációja az **Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (ANÉR)** alapján több, részben degradált élőhelytípus mozaikjaként értelmezhető.

A patak menti zöldfelületek jelentős része **települési zöldfelületek (ANÉR: OB)** kategóriába sorolható. Ezek a területek rendszeresen karbantartott gyepfelületek, amelyek ökológiai szempontból alacsony diverzitással rendelkeznek, ugyanakkor potenciálisan alkalmasak természetközeli vegetáció kialakulására.

A patak mentén több helyen spontán cserjésedő foltok jelennek meg, amelyek az **ANÉR RB – települési cserjések** kategóriájába sorolhatók. Ezek a szukcessziós jellegű állományok a vízfolyás menti vegetáció regenerációjának korai stádiumát képviselik, és fontos szerepet játszhatnak a jövőbeni élőhelystruktúra kialakulásában.

A vízfolyás mentén elszórtan megjelenő fűzállományok a természetes vízparti ligeterdők degradált fragmentumainak tekinthetők. Ezek az állományok az **ANÉR J6 – fű-nyár ligeterdők** élőhelytípusához közelítenek, azonban jelenlegi állapotukban szerkezetileg hiányosak és fajösszetételükben is módosultak.

A patak menti gyepes területek egy része nedvesebb mikroélőhelyeket is tartalmaz, amelyek vegetációs szerkezete részben a **D34 – nedves kaszálórétek** élőhelytípushoz hasonlítható. Ezek a területek megfelelő kezeléssel fontos beporzó-élőhelyekké és biodiverz zöldfelületekké alakíthatók.

A vegetáció jelenlegi állapotát több inváziós növényfaj jelenléte is befolyásolja. A patak mentén elsősorban a bálványfa, a zöld juhar és a kanadai aranyvessző jelenléte figyelhető meg, amelyek gyors terjedésük révén csökkentik az őshonos vegetáció arányát és gátolják a természetes élőhelyek kialakulását. A revitalizáció egyik fontos eleme ezért az inváziós fajok visszaszorítása és az őshonos növényállomány fokozatos helyreállítása.

A tervezett revitalizáció során a patak mentén egy többszintű, mozaikos élőhelyrendszer kialakítása történik, amely a természetes vízfolyások menti vegetációs szerkezetet modellezi. A vízpart közvetlen közelében vízparti ligeterdő jellegű faállomány alakul ki, amelynek domináns fajai a mézgás éger, a fehér fűz és a fekete nyár. A part menti átmeneti zónában biodiverz cserjesáv jön létre, amely fontos élőhelyet biztosít madárfajok és kisebb gerinces állatok számára.

A meder rézsújában vízparti és mocsári lágyszárú vegetáció jelenik meg, amely stabilizálja a partfalat és hozzájárul a vízfolyás ökológiai diverzitásának növekedéséhez. A patak menti sík területeken extenzív kaszálóréti vegetáció kerül kialakításra, amely jelentős beporzó-élőhelyet biztosít a városi környezetben.

A revitalizált patak menti zöldsáv hosszú távon **Keszthely városi ökológiai hálózatának egyik lineáris elemévé válhat**, amely élőhelykapcsolatot biztosít a városi zöldfelületek között, és hozzájárul a település biodiverzitásának növeléséhez.

4. HIDROLÓGIAI REVITALIZÁCIÓS KONCEPCIÓ

(vízügyi és klímaadaptációs pillér)

A Csókakő-patak revitalizációs koncepciója a hagyományos mederrendezési megközelítéssel szemben a **természet alapú vízgazdálkodási rendszerek (Nature-based Solutions – NbS)** alkalmazására épül. A beavatkozás célja a vízfolyás hidrológiai működésének stabilizálása, a medermorfológiai diverzitás növelése, valamint a városi csapadékvíz-kezelési rendszer klímaadaptív átalakítása.

A tervezési megközelítés alapelve a „**gyors elvezetés**” **paradigmájának részleges felváltása a „helyben tartás és lefolyás-csillapítás” elvével**, amely a modern városi vízgazdálkodási rendszerek egyik meghatározó irányzata.

Hidromorfológiai revitalizáció

A jelenlegi patakszakasz hidromorfológiai szempontból egyszerű szerkezetű, egyenesített mederrel és homogén keresztmetszettel rendelkezik. Ez a kialakítás hidraulikailag stabil, ugyanakkor alacsony élőhelyi diverzitást és korlátozott hidrológiai pufferkapacitást eredményez.

A revitalizáció során a meder **természetközeli hidromorfológiai szerkezettel** kerül kialakításra. A beavatkozások célja a vízfolyás szerkezeti heterogenitásának növelése, amely egyidejűleg javítja a hidraulikai és ökológiai működést.

A tervezett morfológiai elemek:

- enyhe meanderező mederszakaszok kialakítása
- sekély parti vízterek és kisvízi zátonyok létrehozása
- kavicsos és hordalékos mederalakzatok kialakítása
- változó rézsúhajtású partfalak létrehozása
- lokális mélyebb mederterek kialakítása

A medermorfológiai diverzitás növelése csökkenti a vízfolyás hidraulikai homogenitását, ami hozzájárul a lefolyási sebesség mérsékléséhez és növeli a vízfolyás hidrológiai stabilitását.

Lefolyás-csillapítás és vízvisszatartás

A revitalizáció egyik kulcseleme a csapadékvíz-lefolyás **időbeli elnyújtása és részleges visszatartása**. A városi vízgyűjtőkön a burkolt felületek magas aránya gyors lefolyást eredményez, amely rövid idő alatt jelentős vízhozam-csúcsokat generál.

A projekt során alkalmazott hidrológiai eszközök:

- természetes fenékküszöbök
- rönkgát jellegű energiacsillapító műtárgyak
- kisebb vízvisszatartó mederformák
- parti mikrodepressziók
- növényzettel stabilizált vízvisszatartó zónák

Ezek az elemek együttesen csökkentik a lefolyási sebességet, növelik a víz tartózkodási idejét a rendszerben, és mérséklék a hidraulikai csúcsokat.

SuDS rendszer integrációja

A revitalizáció a **Sustainable Drainage Systems (SuDS)** elveire épül, amely a csapadékvíz természetközeli kezelését helyezi előtérbe.

A rendszer fő elemei:

- esőkerti jellegű szikkasztó zónák
- növényzettel stabilizált partmenti szűrőmezők
- természetes talajszűrése alapuló víztisztítás
- talajba történő beszivárgás növelése

A SuDS rendszer integrálása lehetővé teszi, hogy a városi csapadékvíz egy része **ne azonnal a befogadóba kerüljön**, hanem a patak menti zöldfelületekben hasznosuljon.

Mederstabilizáció és partvédelem

A revitalizáció során a meder és a partfal stabilitása természetközeli mérnöki megoldásokkal kerül biztosításra. A hagyományos kemény burkolatok alkalmazása helyett **bioengineering alapú partvédelem** valósul meg.

A stabilizáció fő elemei:

- élőfűzfonatos partvédelem
- növényzettel megerősített rézsűk
- kavicsos és kőszórásos stabilizáció
- gyökérezónás talajerősítés

Ezek a megoldások hosszú távon stabil mederszerkezetet biztosítanak, miközben fenntartják a vízfolyás természetközeli karakterét.

Klímaadaptációs működés

A Csókakő-patak revitalizációja jelentős szerepet játszik a városi klímaadaptációban. A vízfelület, a vegetáció és a talajnedvesség együttes hatása hozzájárul a mikroklíma stabilizálásához.

A rendszer működésének fő klímaadaptációs elemei:

- párologtatási hűtőhatás növekedése
- lombkorona-borítás növekedése
- árnyékolt vízfelület kialakulása
- talajnedvesség stabilizálása

A patak menti zöldfelületek így nemcsak hidrológiai, hanem **városi mikroklíma-szabályozási funkciót** is betöltenek.

Üzembiztonság és fenntartható működés

A revitalizáció során kiemelt szempont a rendszer hosszú távú üzembiztonsága. A meder kialakítása olyan hidraulikai paraméterekkel történik, amelyek biztosítják a vízfolyás biztonságos működését szélsőséges csapadékesemények során is.

A tervezett kialakítás lehetővé teszi:

- az árhullámok biztonságos levezetését
- a medererózió minimalizálását
- a hordalék természetes átrendeződését

A fenntartási igények csökkentése érdekében a rendszer nagyrészt **önszabályozó hidromorfológiai folyamatokra épül**, amely a természetes vízfolyások működését modellezi.

Összegzés

A Csókakő-patak revitalizációja komplex hidrológiai és mérnöki beavatkozás, amely a városi vízgazdálkodás modern irányelveit követi. A projekt a hagyományos mederrendezési gyakorlat helyett a természet alapú megoldások alkalmazásával alakítja át a vízfolyást, növelve annak hidrológiai stabilitását, ökológiai értékét és klímaadaptációs kapacitását.

A revitalizált patak szakasz így nem csupán vízügyi létesítményként működik, hanem a városi zöld-kék infrastruktúra integrált elemévé válik, amely egyszerre szolgálja a vízgazdálkodási, ökológiai és rekreációs célokat.

5. ÖKOLÓGIAI HATÁSOK, ZÖLDFELÜLETI SZERKEZET ÉS BAÉ-ÉRTELMEZÉS

(ökológiai és biológiailag aktív rendszerfejlesztési pillér)

A Csókakő-patak revitalizációjának egyik legnagyobb szakmai értéke, hogy a beruházás nem pusztán meder- és közterületrendezési projekt, hanem **jelentős biológiailag aktívfelület-növelést és szerkezeti ökológiai minőségjavulást eredményező zöld-kék infrastruktúra fejlesztés**. A költségvetés alapján a projekt ökológiai szempontból nem marginális zöldítést, hanem **teljes élőhelyi újraszervezést** valósít meg.

A beruházás különösen erős abban, hogy a zöldfelületi növekmény nem egyetlen elemre épül, hanem **többszintű vegetációs rendszerre**: gyep-, rét-, évelő-, fa- és vízparti zónák egyidejű kialakítására. Ez a szerkezeti összetettség az, ami ökológiai szempontból lényegesen értékesebbé teszi a projektet, mint egy hagyományos közparkfejlesztést.

5.1. A biológiailag aktív felületek mennyiségi növekménye

A költségvetés alapján a projekt legfontosabb ökológiai felületi elemei a következők:

- **szárazságtűrő gyep felülvetés:** 454 m²
- **vadvirágos rét vetése:** 7 006 m²
- **sorfa ültetés (18/20):** 77 db

- **évelő növénytelepítés:** 20 544 db
- **patakmeder meanderezés:** 985 m²
- **speciális faültető szubsztrát:** 77 m³
- **vízáteresztő murva burkolat:** 1 501 m²
- **futónövények pergolához:** 8 db

A költségvetési szerkezetből jól látható, hogy a projekt súlypontja nem a burkolt közterületi fejlesztésen, hanem a **zöld infrastruktúra domináns kialakításán** van. Különösen jelentős a **7 006 m² vadvirágos rét**, amely önmagában is komoly ökológiai hozadékat képvisel, mert a hagyományos nyírt gyephez képest lényegesen magasabb élőhelyi értéket, nektár- és pollenforrást, valamint alacsonyabb fenntartási intenzitást biztosít.

Az **évelő növények 20 544 db-os volumene** szintén arra utal, hogy a terület nem dekoratív szigetszerű kiültetésekkel, hanem nagy tömegű, funkcionális növényállománnyal kerül kialakításra. Amennyiben ezek a növényfelületek vízparti, mocsári, rézsű- és pollinátorbarát társuláslogika szerint kerülnek összeállításra, a projekt ökológiai értéke tovább emelkedik.

5.2. A zöldfelületi rendszer szerkezeti minőségjavulása

Ökológiai szempontból a projekt legfontosabb hozadéka nem kizárólag a négyzetméterben mérhető aktív felületnövekedés, hanem a **zöldfelületi rendszer vertikális és horizontális differenciálódása**.

A jelenlegi állapot jellemzően:

- szabályozott meder,
- gyepesített, homogén rézsű,
- korlátozott fajgazdagság,
- gyenge ökológiai kapcsolódás,
- alacsony mikroélőhelyi diverzitás.

A tervezett állapot ezzel szemben:

- **régi zónákat,**
- **évelősávokat,**
- **fásított sávokat,**
- **vízparti és meanderező patakmedri élőhelyeket,**
- **szűrt, részben beszivárogtató kék-zöld felületeket,**
- **valamint árnyékolt és ökológiailag működő parti átmeneti sávokat hoz létre.**

Ez lényegében azt jelenti, hogy a projekt a jelenlegi alacsony természetességű lineáris zöldsávból **mozaikos, többszintű, részben természetközeli városi élőhelyrendszert** alakít ki.

5.3. Fásítás és lombkorona-potenciál

A **77 db sorfa ültetés** a projekt egyik legfontosabb hosszú távú ökológiai eleme. A 18/20-as méretkategória azt jelenti, hogy nem pusztán jelképes telepítés történik, hanem olyan faállomány létesül, amely viszonylag rövid időn belül képes:

- árnyékolási funkciót adni,
- mérsékelni a nyári felszíni hőterhelést,
- növelni a párologtatási hűtést,
- javítani a levegő páratartalmi egyensúlyát,
- és stabilizálni a patak menti mikroklimát.

A fákhhoz kapcsolódó **speciális faültető szubsztrát** alkalmazása különösen fontos szakmai elem, mert arra utal, hogy a telepítés nem pusztán kertészeti, hanem **hosszú távú kondíció- és túlélésorientált** rendszerben történik. Ez azért lényeges, mert a városi fásítás sikerét nem a telepített darabszám, hanem a több év múlva is életképes állomány aránya határozza meg.

Ökológiai értelemben a 77 fa nemcsak egyedszámot jelent, hanem a jövőbeni **lombkorona-felület, árnyékolási arány és levélfelület-index növekedésének alapját** is. Ez a projekt hosszú távú klímaadaptációs értékének egyik legerősebb tényezője.

5.4. Vadvirágos rét és pollinátor-élőhely

A **7 006 m² vadvirágos rét** a beruházás egyik kulcseleme. Városi ökológiai szempontból ez az egyik legnagyobb értékű komponens, mert a nyírt gyepphez képest:

- sokszorosára növeli a virágforrások mennyiségét,
- javítja a beporzó rovarok táplálékbázisát,
- növeli a mikroélőhelyek számát,
- csökkenti a fenntartási intenzitást,
- és javítja a talaj biológiai aktivitását.

A vadvirágos rét különösen akkor képvisel magas ökológiai értéket, ha a magkeverék nem esztétikai, hanem **őshonos vagy honosodott, helyi viszonyokra adaptált, hosszú távon fenntartható réti összetételű**. A patak menti és városi átmeneti zónákban ez egyértelműen erősebb ökológiai megoldás, mint a folyamatosan nyírt gyeppfenntartás.

A **454 m² szárazságtűrő gyepp** kiegészítő funkciót lát el. Ez nem elsődlegesen élőhelyi csúcserőértéket, hanem stabil, alacsony vízigényű, ellenálló zöldfelületi háttérrel biztosít, különösen az intenzívebben használt vagy vizuálisan rendezettebb szegélyzónákban.

5.5. Évelőfelületek és vízparti ökotónák

A **20 544 db évelő növény** mennyisége arra utal, hogy a projekt jelentős kiterjedésű, intenzíven strukturált lágyszárú vegetációt hoz létre. Ökológiai szempontból ez két okból kiemelkedően fontos.

Az egyik, hogy az évelősávok a patakmeder, a gyalogos zónák és a réti felületek között **ökotón jellegű átmeneti sávokat** képeznek. Ezek az átmeneti zónák általában nagyobb fajgazdagságot és magasabb élőhelyi változatosságot eredményeznek, mint a hirtelen határvonalú felületkapcsolatok.

A másik, hogy megfelelő fajösszetétel esetén az évelőállomány:

- hosszú virágzási periódust ad,
- táplálékforrást biztosít beporzóknak,

- bűvő- és telelőhelyet nyújt rovaroknak,
- stabilizálja a talajt,
- és javítja a párolgási–párologtatási egyensúlyt.

A projekt ökológiai minősége itt jelentősen függ a tényleges növényjegyzéktől. Ha a telepítés vízparti, mocsári, félszáraz és pollinátorbarát társulási logika szerint történik, az élőfelületek nem díszítő, hanem valódi **funkcionális ökológiai infrastruktúraként** működnek majd.

5.6. Kék-zöld elemek és élőhelyi heterogenitás

A **985 m² patakmeder-meanderezés** és a kapcsolódó kavicságy, valamint szubsztrát-rendszer ökológiai értelemben az egyik legnagyobb minőségi ugrást jelenti. A szabályozott, egyenes, alacsony morfológiai változatosságú mederhez képest a meanderezés:

- növeli a nedvességi gradiens változatosságát,
- új parti és sekélyvízi mikroélőhelyeket hoz létre,
- javítja a hordalék- és áramlási differenciáltságot,
- és erősíti a vízparti vegetáció betelepülési potenciálját.

A **kavicságy szivárgó réteg** és a természetközeli mederstabilizáció szintén többfunkciós elem: egyszerre szolgálja a vízgazdálkodási működést és a vízparti zóna ökológiai minőségének javítását. Ahol a mederanyag, a kő, a holtfa és a változó vízmélység együtt jelenik meg, ott a rendszer ökológiai teherbírása és élőhelyi összetettsége is lényegesen jobb.

5.7. BAÉ-értelmezés és előzetes szakmai becslés

A hivatalos BAÉ-t a **9/2007. (IV. 3.) ÖTM rendelet** alapján kell számítani, amelyet később módosítottak; a rendelet az eredeti és a változtatás utáni állapotot alapvetően a területfelhasználási egységekhez rendelt értékmutatókkal kezeli, és differenciált számítás is alkalmazható meghatározott esetekben.

A projektnél viszont a **differenciált, projektalapú BAÉ-mérleg** az erős, mert itt látszik meg, hogy a jelenlegi gyenge ökológiai állapotból mennyit javul a terület. Az alábbi táblázatot ezért **előzetes szakmai BAÉ-becslésként** adjuk meg, nem jogi értelemben vett végleges településszerkezeti BAÉ-kimutatásként.

BAÉ ELŐZETES SZAKMAI MÉRLEG

Keszthely – Csókakő-patak revitalizáció

Projektterület: 11 133 m² = **1,1133 ha**

5.7.1. Kiinduló állapot – szakmai becslés

A jelenlegi állapot a fotók és a projektlogika alapján döntően:

- gyepesített, alacsony diverzitású zöldsáv,
- szabályozott patakmeder,
- részben bolygatott parti sáv,

- alacsony lombkorona-borítás,
- csekély szerkezeti tagoltság.

Ez projektléptékben **alacsony-közepes biológiai aktivitású** állapotnak tekinthető.

Előzetes kiinduló felületi bontás (becslés)

Felület / állapot	Terület	Indikatív BAÉ-szorzó	Részpont
Gyepesített, fajszegény zöldfelület	8 500 m ²	0,35	2 975
Szabályozott patakmeder és erősen bolygatott parti sáv	985 m ²	0,20	197
Burkolt / erősen taposott / funkcionálisan gyenge felület	1 648 m ²	0,05	82
Összesen	11 133 m²		3 254

Kiinduló átlagos BAÉ-index:

$$3\,254 / 11\,133 = 0,29$$

Ez a projekt szintjén reális nagyságrendű, és jól illik ahhoz, hogy a terület jelenleg inkább vízvezető zöldsáv, mint valódi ökológiai rendszer.

5.7.2. Tervezett állapot – szakmai becslés a költségvetés alapján

A költségvetésből egyértelműen leolvasható, hogy a projekt fő zöld-kék elemei:

- **vadvirágos rét:** 7 006 m²
- **szárazságtűrő gyep:** 454 m²
- **meanderezett patakmeder:** 985 m²
- **vízáteresztő murva:** 1 501 m²
- **fa palló:** 740 m²
- **homok burkolat:** 254 m² + 7 460 m² tétel szerepel, de ez utóbbi nyilván nem fedhető rá teljes területi értelemben a teljes projektre, ezért BAÉ-számításnál ezt nem lehet automatikusan teljes értéken beszámítani
- **77 db fa**
- **20 544 db évelő**

Itt nagyon fontos: a költségvetési tételek **nem területkimutatásként** készültek, ezért több tétel részben egymásra rétegződik. Emiatt a BAÉ-t nem a költségsorok egyszerű összeadásával, hanem **funkcionális felszínkategóriák szerint** kell becsülni.

Tervezett állapot – differenciált felületi modell

Tervezett felület	Terület	Indikatív BAÉ-szorzó	Részpont
Vadvirágos rét	7 006 m ²	0,80	5 604,8
Szárazságtűrő gyep	454 m ²	0,45	204,3

Tervezett felület	Terület	Indikatív BAÉ-szorzó	Részpont
Meanderezett patakmeder és természetközeli parti zóna	985 m ²	0,75	738,8
Vízáteresztő murva	1 501 m ²	0,20	300,2
Fa palló / járófelület	740 m ²	0,05	37,0
Homokos rekreációs / játszótéri felület	447 m ²	0,10	44,7
Részösszeg	11 133 m²		6 929,8

Fásítás és többszintű vegetáció korrekció

A projekt egyik legnagyobb többlete, hogy a felszínek nem egyszintűek maradnak, hanem:

- **77 db fa** települ,
- nagy tömegű **évelő- és cserjeszerkezet** jön létre,
- a patakpart **többszintű vegetációs rendszerré** válik.

Ezért szakmailag indokolt egy **szerkezeti korrekciós többlet** alkalmazása, mert ugyanazon felszínen a biológiai aktivitás magasabb lesz, mint egy egyszerű gyeper vagy egyszerű rét esetén.

Indikatív szerkezeti korrekció

Korrekciós elem	Indok	Többletpont
77 db fa lombkorona- és párologtatási többlethatása	hosszú távú mikroklíma és többszintűség	+550
Évelőzóna és ökotón jellegű átmenetek	20 544 db növény, nagy kiterjedésű funkcionális lágyszárú tömeg	+450
Vízparti élőhelyi heterogenitás	holtfa, kő, meander, rézsúváltozatosság	+250
Összes szerkezeti korrekció		+1 250

Tervezett állapot összesített pontja

$$6\,929,8 + 1\,250 = 8\,179,8$$

Tervezett átlagos BAÉ-index:

$$8\,179,8 / 11\,133 = 0,73$$

5.7.3. BAÉ ELŐTTE–UTÁNA MÉRLEG

Állapot	Összesített BAÉ-pont	Átlagos BAÉ-index
Kiinduló állapot	3 254	0,29
Tervezett állapot	8 180	0,73
Növekmény	+4 926	+0,44

5.7.4. ÉRTELMEZÉS

A fenti előzetes differenciált mérleg alapján a projekt **jelentős BAÉ-növekedést** eredményez. A javulás nem pusztán abból adódik, hogy nő a zöldfelület aránya, hanem abból, hogy a terület:

- **fajszegény, gyepdomináns lineáris zöldsávból**
- **többszintű, biodiverz, vízhez kapcsolódó zöld-kék infrastruktúrává** alakul.

A BAÉ-javulás fő hajtóelemei:

- a **7 006 m² vadvirágos rét**,
- a **985 m² természetközeli patakmeder**,
- a **77 db fa telepítése**,
- valamint a **20 544 db élő növényből álló strukturált lágyszárú rendszer**.

A projekt különösen erős abban, hogy a magasabb BAÉ nem adminisztratív felület-átsorolásból, hanem **valós ökológiai minőségjavulásból** következik.

A projektterületre elvégzett előzetes differenciált biológiai aktivitásérték-értékelés alapján a Csókakő-patak revitalizációja számottevő pozitív BAÉ-változást eredményez. A kiinduló állapotban a terület döntően alacsony diverzitású, gyepesített, szabályozott vízfolyás menti zöldsávként működik, korlátozott szerkezeti és élőhelyi változatossággal. A tervezett állapotban ezzel szemben nagy kiterjedésű vadvirágos rét, többszintű élő vegetáció, új faállomány, valamint természetközeli, meanderezett patakmeder jön létre. Az előzetes szakmai becslés szerint a projekt átlagos BAÉ-indexe megközelítőleg **0,29-ről 0,73-ra** emelkedik, amely **mintegy +0,44 indexpont növekményt** jelent. Ez a változás egyértelműen igazolja, hogy a beruházás nem csupán közterületi esztétikai fejlesztés, hanem tényleges ökológiai állapotjavulást eredményező zöld-kék infrastruktúra beavatkozás.

„A fenti BAÉ-mérleg projektléptékű, előzetes differenciált szakmai becslés. A végleges, jogszabályi hivatkozással ellátott BAÉ-számítás a jóváhagyott helyszínrajz, végleges felületkimutatás és területfelhasználási besorolás alapján készítendő el.”

5.8. Ökológiai összegzés

Ökológiai szempontból a Csókakő-patak revitalizációja nem egyszerű közterület-fejlesztés, hanem **városi élőhely-rekonstrukciós beavatkozás**, amely egy alacsony természetességű, szabályozott lineáris zöldsávból **biodiverz, klímaadaptív és részben természetközeli zöld-kék rendszert** hoz létre.

A projekt erőssége abban rejlik, hogy a költségvetésben is világosan látható módon:

- nagy felületű vadvirágos rétet létesít,
- jelentős faállományt telepít,
- nagy tömegű élő vegetációt alkalmaz,
- természetközeli patakmedret hoz létre,
- és a vízgazdálkodást, a tájépítést és az ökológiát nem külön kezeli, hanem egy integrált rendszerben.

Ez a szerkezet már nem pusztán zöldfelület-növelés, hanem **ökológiai működőképesség-növelés**. Éppen ezért a projekt a BAÉ, a biodiverzitás, a városi mikroklíma és a települési zöldinfrastruktúra szempontjából is egyértelműen pozitív irányú változást képvisel.

6. TÁJÉPÍTÉSZETI KONCEPCIÓ

(városi zöld-kék infrastruktúra és rekreációs rendszer)

A Csókakő-patak revitalizációjának tájépítészeti koncepciója a vízfolyás menti területet nem hagyományos parkfejlesztésként, hanem **integrált zöld-kék infrastruktúra térként** értelmezi. A tervezés célja egy olyan lineáris közterület létrehozása, amely egyszerre biztosít **ökológiai működést, városi rekreációs használatot és klímaadaptációs funkciókat**.

A koncepció alapelve a természetközeli patakrevitalizáció és a modern városi tájépítészet összehangolása. A kialakítás során a vízfolyás menti tér nem egy homogén parkfelületként jelenik meg, hanem **mozaikos térszerkezetű, különböző használati és élőhelyi zónákból álló rendszerként**.

Térszerkezeti alapelv

A revitalizációs terület tájépítészeti rendszere három egymással összefüggő sávra épül:

1. **patak és vízparti ökológiai zóna**
2. **átmeneti vegetációs és élőhelyzóna**
3. **közhasználatú rekreációs sétányzóna**

Ez a szerkezet biztosítja, hogy a patak menti terület egyszerre legyen ökológiailag működő és városi használatra alkalmas.

Patak menti rekreációs tengely

A projekt egyik legfontosabb tájépítészeti eleme a patak mentén kialakított **rekreációs sétányrendszer**, amely lehetővé teszi a vízfolyás közvetlen megtapasztalását.

A költségvetés alapján ennek fő elemei:

- **740 m² fa palló / faburkolat**
- **vízáteresztő murva burkolat 1 501 m²**
- **szegélyrendszer 487 fm**

A fa palló rendszer a patak menti érzékenyebb zónákban kerül alkalmazásra, ahol a talajnedvesség vagy az ökológiai érték nem teszi lehetővé a hagyományos burkolatok alkalmazását. A palló emelt vagy félig emelt szerkezetben vezeti a látogatókat a patak mentén, minimalizálva a talaj bolygatását.

A murvaburkolatú sétányok a nagyobb igénybevételű szakaszokon jelennek meg, ahol fontos szempont a **vízáteresztő burkolat alkalmazása**, amely csökkenti a felszíni lefolyást és támogatja a természetközeli vízgazdálkodást.

Természetközeli partkialakítás

A tájépítészeti koncepció fontos eleme a patakpart természetközeli kialakítása. A költségvetésben szereplő **szikla- és holtfa stabilizáció** nem pusztán mérnöki megoldás, hanem tájépítészeti és ökológiai eszköz is.

A holtfa elemek:

- mikroélőhelyeket biztosítanak rovarok és kisebb gerincesek számára
- természetes vízparti karaktert adnak a pataknak
- segítik a vízfolyás morfológiai stabilitását.

A köves és kavicsos mederalakzatok a vízparti élőhelyek természetes karakterét idézik, és hozzájárulnak a patak vizuális és ökológiai értékének növekedéséhez.

Közösségi rekreációs terek

A projekt fontos célja, hogy a patak menti zöldsáv **élhető városi közterületté** váljon. Ennek érdekében több kisebb rekreációs pont kerül kialakításra.

A költségvetési tételek alapján a közösségi elemek:

- **fatörzs padok (10 db)**
- **pergolák (2 db)**
- **információs oszlopok és táblák**
- **játszóterei elem (fa-kötél játszószer)**

A fatörzs padok természetes anyaghasználata illeszkedik a természetközeli patakkörnyezethez, és egyben erősíti a park természetes karakterét.

A pergolák a sétány mentén kisebb pihenőtereket hoznak létre, ahol a futónövények idővel árnyékot és zöldfelületi tömeget biztosítanak.

Tanösvény és edukáció

A patakrevitalizáció egyik fontos eleme az **edukációs funkció erősítése**. A területen elhelyezett információs oszlopok és táblák lehetővé teszik egy kisebb **városi ökológiai tanösvény** kialakítását.

A tanösvény témái lehetnek:

- a Balaton vízgyűjtő rendszere
- patakok ökológiája
- beporzó élőhelyek
- városi klímaadaptáció
- zöld-kék infrastruktúra működése

Ez a funkció különösen fontos, mert a patak revitalizációja így nem csupán esztétikai vagy rekreációs fejlesztés, hanem **környezeti szemléletformáló térként** is működik.

Játszó- és pihenőterek

A projekt részeként egy kisebb **természetközeli játszótéri tér** is kialakul, amelynek központi eleme a fa-kötél játszószer. A játszótér kialakítása a természetes anyaghasználat elvére épül, amely jobban illeszkedik a patak menti környezethez, mint a hagyományos műanyag játszóeszközök.

A játszótér alatti **homok burkolat** ütéscsillapító réteggént működik, és egyben természetesebb karaktert biztosít a térnek.

Anyaghasználati koncepció

A tájépítészeti kialakítás során az anyaghasználat tudatosan a **természetközeli karakter erősítését szolgálja**.

A domináns anyagok:

- fa (palló, pergola, padok)
- kavics és murva
- természetes kő
- homok

A zárt burkolatok aránya minimális, így a terület vízgazdálkodási és ökológiai működése nem sérül.

Tájképi és városi karakter

A revitalizáció egyik fontos célja, hogy a patak menti tér **Keszthely városi zöldhálózatának karakteres elemévé** váljon. A kialakítás ezért nem klasszikus parkformálásra, hanem egy **természetközeli, urbánus pataktér megteremtésére** törekszik.

A patak menti sétány, a vadvirágos rétek, az élőfelületek és a fásított zónák együtt egy olyan tájképi rendszert hoznak létre, amely egyszerre természetközeli és városi.

A terület így hosszú távon **Keszthely egyik ikonikus városi zöld-kék terévé** válhat.

7. KLÍMAADAPTÁCIÓS HATÁSOK

(városi klímaadaptáció és ökoszisztéma-szolgáltatások)

A Csókakő-patak revitalizációs projekt egyik legfontosabb szakmai hozadéka a települési klímaadaptáció erősítése. A tervezett beavatkozások a városi környezetben jelentkező három alapvető klímakockázatra reagálnak: a **városi hősziget-hatás erősödésére, a szélsőséges csapadékesemények gyakoribbá válására és a nyári aszályos időszakok hosszabbodására**.

A projekt ezekre a kihívásokra nem hagyományos mérnöki infrastruktúrával, hanem **zöld-kék infrastruktúra rendszerrel** válaszol, amely a természetes ökológiai folyamatok erősítésével növeli a városi környezet alkalmazkodóképességét.

Mikroklíma szabályozás és hősziget-csökkentés

A városi hősziget-hatás egyik legfontosabb oka a burkolt felszínek magas aránya, valamint a vegetáció hiánya. A projekt jelentős növényállomány-növekedést hoz létre, amely közvetlen hatással van a mikroklíma alakulására.

A telepítés során létrejövő vegetációs rendszer fő elemei:

- **77 db várostűrő sorfa,**
- **7 006 m² vadvirágos rét,**
- **20 544 db évelő növény,**
- kiterjedt vízparti vegetáció.

A növényállomány növekedése több mechanizmuson keresztül csökkenti a városi hőterhelést.

Az egyik legfontosabb a **lombkorona árnyékoló hatása**, amely mérsékli a burkolt felületek felmelegedését. A faállomány növekedésével a lombkorona-borítás aránya fokozatosan emelkedik, ami jelentősen csökkenti a felszíni hőmérsékletet.

A másik fontos tényező a **párologtatás (evapotranszspiráció)**. A növényzet vízpárologtatása energiát von el a környezetből, amely természetes hűtőhatást eredményez. A nagy kiterjedésű rét- és évelőfelületek különösen hatékonyak ebben a folyamatban, mert jelentős levélfelülettel rendelkeznek.

A vízfelület jelenléte tovább erősíti ezt a hatást. A patak menti páradús mikroklíma hozzájárul a nyári hőterhelés mérsékléséhez.

Vízvisszatartás és csapadékkezelés

A klímaváltozás következtében a csapadékeloszlás egyre szélsőségesebbé válik. A rövid idő alatt lehulló intenzív csapadék nagy mennyiségű felszíni lefolyást generál, ami túlterhelheti a városi vízvezető rendszereket.

A revitalizáció során alkalmazott hidrológiai megoldások ezt a problémát több szinten kezelik.

A **meanderezett patakmeder** növeli a víz tartózkodási idejét a rendszerben, és csökkenti a lefolyás sebességét. A meder morfológiai változatossága energiacsillapító hatással rendelkezik, amely mérsékli az árhullámok hidraulikai intenzitását.

A **kavicságy és szivárgó rétegek** lehetővé teszik a víz részleges beszivárgását a talajba. Ez a folyamat növeli a talajvíz utánpótlását és csökkenti a felszíni lefolyást.

A projektben alkalmazott **vízáteresztő burkolatok** szintén fontos szerepet játszanak a csapadékvíz kezelésében. A murvaburkolatú sétányok és a természetes talajfelszínek lehetővé teszik a csapadék beszivárgását, ami csökkenti a vízvezető rendszer terhelését.

Talajnedvesség és aszályreziliencia

A klímaváltozás másik fontos hatása a hosszabb és gyakoribb aszályos időszakok megjelenése. A projektben kialakított zöldfelületi rendszer növeli a talaj vízmegtartó képességét és stabilizálja a talajnedvességet.

A réti és évelő vegetáció mélyebb gyökérzete javítja a talajszerkezetet és növeli a talaj vízbefogadó kapacitását. A növényzet által árnyékolt talajfelszín lassabban szárad ki, ami mérsékli a nyári aszályok hatását.

A vízparti vegetáció különösen fontos szerepet játszik ebben a folyamatban, mert a patak menti nedvesebb mikroélőhelyek stabilizálják a környező területek vízháztartását.

Biodiverzitás és ökológiai stabilitás

A klímaadaptáció nemcsak a fizikai környezet módosítását jelenti, hanem az ökoszisztémák alkalmazkodóképességének növelését is.

A projekt során kialakított élőhelyek – különösen a vadvirágos rétek és az évelőfelületek – jelentős táplálékforrást biztosítanak a beporzó rovarok számára. A pollinátor közösségek stabilitása kulcsszerepet játszik a városi ökoszisztémák működésében.

A növekvő fajgazdagság és élőhelyi diverzitás növeli az ökoszisztéma ellenállóképességét a környezeti stresszhatásokkal szemben.

Városi ökoszisztéma-szolgáltatások

A projekt klímaadaptációs hatásai több különböző ökoszisztéma-szolgáltatás formájában jelennek meg.

A legfontosabb szolgáltatások:

- **mikroklíma szabályozás,**
- **hősziget-hatás mérséklése,**
- **csapadékvíz visszatartás,**
- **talajvíz utánpótlás,**
- **levegőminőség javítása,**
- **biodiverzitás növelése,**
- **rekreációs és egészségügyi hatások.**

Ezek a szolgáltatások együttesen növelik a városi környezet élhetőségét és ellenálló képességét a klímaváltozás hatásaival szemben.

Klímaadaptációs összegzés

A Csókakő-patak revitalizációja jelentős klímaadaptációs hatással rendelkezik, mert a projekt egyszerre növeli a vegetáció mennyiségét, javítja a vízvisszatartást és csökkenti a városi hőterhelést.

A kialakított zöld-kék infrastruktúra rendszer nem csupán lokális környezetjavító beavatkozás, hanem a település klímaadaptációs stratégiájának fontos eleme. A projekt hozzájárul ahhoz, hogy a városi környezet jobban alkalmazkodjon a szélsőséges hőmérsékleti és csapadékviszonyokhoz, miközben növeli a biodiverzitást és a városi életminőséget.

8. ÖSSZEGZÉS

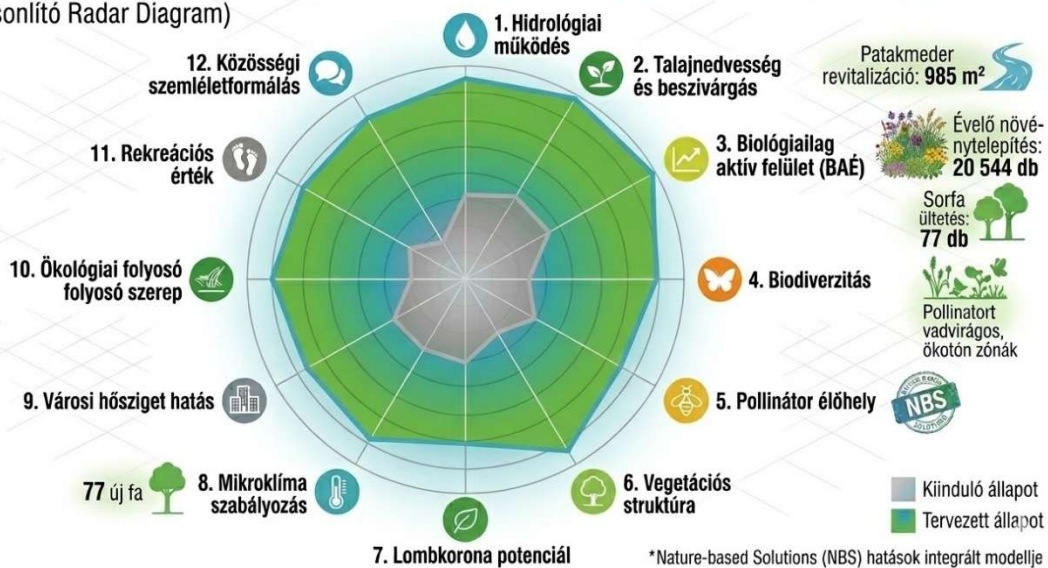
(zöld-kék infrastruktúra, NBS és Green City értékelési keret)

A Csókakő-patak revitalizációja olyan integrált városi zöld-kék infrastruktúra fejlesztés, amely egyszerre kezeli a vízgazdálkodási, ökológiai és tájépítészeti kihívásokat. A projekt nem pusztán egy vízfolyás mederrendezését valósítja meg, hanem egy komplex természetalapú rendszer kialakítását, amely a városi klímaadaptáció és az ökoszisztéma-szolgáltatások erősítésének eszközeként működik.

A beavatkozás alapvetően a hagyományos, gyors vízvezetésre épülő vízrendezési szemlélet helyett a **természetalapú megoldások (Nature-based Solutions – NbS)** elveire épül. A patakmeder meanderezése, a vízparti vegetáció kialakítása, a beszivárgást segítő talajrétegek alkalmazása és a nagy kiterjedésű biodiverz növényállomány együttesen olyan ökológiai rendszert hoznak létre, amely képes mérsékelni a klímaváltozás hatásait.

CSÓKAKŐ PATAK REVITALIZÁCIÓ – NBS ÉRTÉKELÉSI MÁTRIX VIZUALIZÁCIÓ

(Összehasonlító Radar Diagram)

A projekt jelentős mértékben növeli a biológiai aktív felületek arányát, és a jelenlegi alacsony természetességű zöldsávot **mozaikos, többszintű városi élőhelyrendszerre** alakítja. A 7 000 m²-nél nagyobb vadvirágos rét, a több mint 20 000 évelő növény, valamint a 77 darab új fa telepítése jelentős növénybiomassza-növekedést eredményez, amely közvetlen hatással van a városi mikroklíma alakulására.

A patak menti zöldfelületek így nem csupán esztétikai elemekként működnek, hanem **aktív ökoszisztéma-szolgáltatásokat biztosító infrastruktúráként**, amelyek hozzájárulnak a hősziget-hatás csökkentéséhez, a csapadékvíz visszatartásához és a városi biodiverzitás növeléséhez.

A projekt tájépítészeti kialakítása a természetközeli pataktér koncepciójára épül, amelyben a rekreációs használat és az ökológiai működés kiegyensúlyozott módon jelenik meg. A sétányrendszer, a természetes anyaghasználat, valamint a rekreációs és edukációs elemek együtt egy olyan városi zöldteret hoznak létre, amely hosszú távon a település zöldhálózatának meghatározó eleme lehet.

A revitalizáció eredményeként létrejövő rendszer nem csupán lokális fejlesztés, hanem a települési zöldinfrastruktúra fejlesztésének modellje, amely a Green City szemlélethez és a fenntartható városi vízgazdálkodási elvekhez egyaránt illeszkedik.

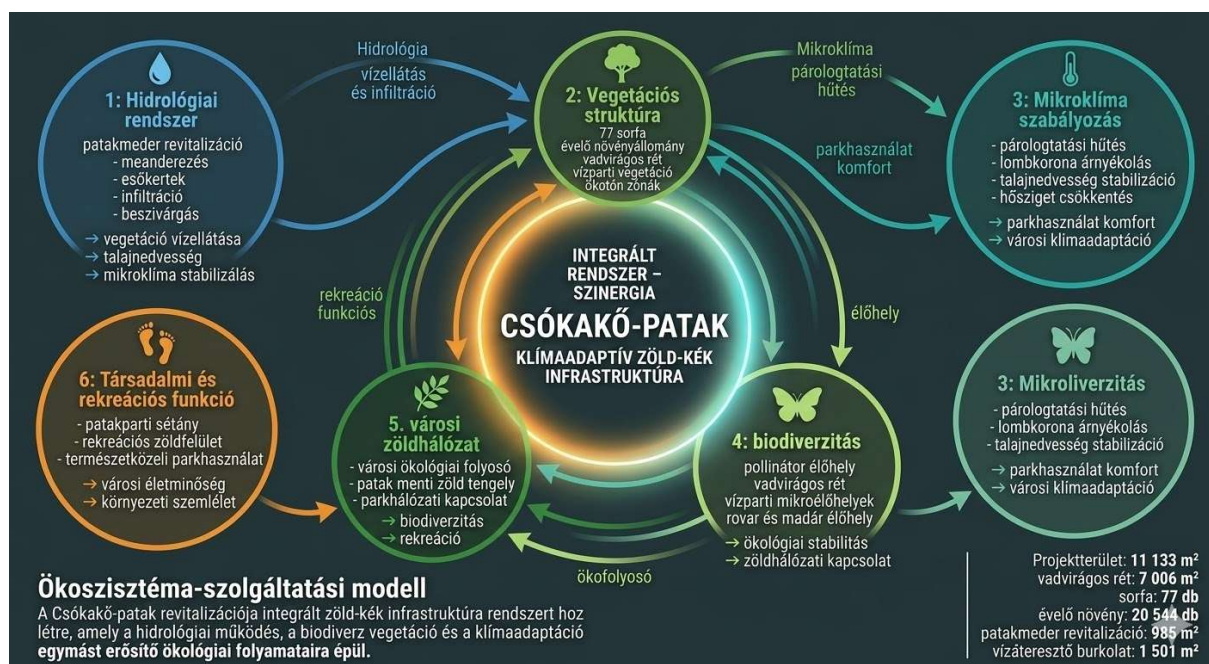
Projektindikátorok

Mutató	Kiinduló állapot	Tervezett állapot	Hatás
Biológiailag aktív felület	fragmentált gyep	>7 000 m ² biodiverz rét + évelők	biodiverzitás növekedés
Faállomány	elszórt fák	77 új fa	lombkorona növekedés
Évelő vegetáció	minimális	20 544 db	pollinátor élőhely
Patakmeder	egyenesített	meanderező, természetközeli	hidromorfológiai diverzitás
Vízvisszatartás	gyors levezetés	beszivárgás + lefolyáscsillapítás	árhullám csökkentés
Burkolatok	hagyományos	vízáteresztő burkolatok	beszivárgás növekedés
Mikroklíma	burkolt felületek dominanciája	növekvő vegetáció	hősziget mérséklése

NBS és Green City megfelelés

Szakmai keret	Kapcsolódó projekt elem	Hatás
Nature-based Solutions (NBS)	meanderező patak, vegetációs rendszer	természetes vízszabályozás
Green City	biodiverz zöldfelületek	ökoszisztéma-szolgáltatások
Klímaadaptáció SuDS	faültetés + vízfelület beszivárgó talajrétegek	hősziget csökkentés csapadékkezelés
BAÉ növekedés	vegetációs rendszer	biológiai aktivitás növekedése

A Csókakő-patak revitalizációs projekt a városi vízfolyások korszerű rehabilitációjának jó példája. A tervezett beavatkozások nem csupán tájépítészeti fejlesztést jelentenek, hanem egy olyan komplex zöld-kék infrastruktúra rendszert hoznak létre, amely képes egyszerre javítani a városi környezet ökológiai állapotát, növelni a biodiverzitást és mérsékelni a klímaváltozás hatásait.

A Csókakő-patak revitalizációja nem csupán egy esztétikai tájépítészeti beavatkozás, hanem egy **összetett ökológiai gép**, ahol minden elem egymást hajtja. A modell lényege, hogy a víz nem „ellenség”, amit el kell vezetni, hanem az a motor, amely fenntartja a rendszert.

Hogyan működik a szinergia?

- A Hidrológiai Motor:** A patakmeder **meanderezése** (kanyargóssá tétele) lelassítja a vizet, így az nem átrohan a területen, hanem beszivárog. Ez a **hidromorfológiai revitalizáció** alapja: a természetes mederforma biztosítja a vízutánpótlást a növényzetnek még aszályos időszakban is.
- Zöld Hűtőrendszer:** A több mint **20 000 élő** és a **77 új fa** a patak vizét felhasználva párologtat. Ez a folyamat aktív **mikroklima-szabályozásként** működik, ami akár 3-5 fokkal is csökkentheti a környék hőmérsékletét a nyári kánikulában.
- Ökológiai Autópálya:** A vadvirágos rétek és a vízparti vegetáció nemcsak szép, hanem **biológiai folyosót** alkot. Összeköti a városi zöldfelületeket, lehetővé téve a beporzók és madarak mozgását, ami az egész város ökológiai stabilitását növeli.
- Társadalmi Hozadék:** A rekreációs funkciók (sétány, pihenők) ezen a stabil ökoszisztémán „élősködnek” a szó jó értelmében: a látogatók a hűvösebb, fajgazdag és természetközeli környezetben jobb életminőséget élvezhetnek.

Miért profi ez a modell?

A „**Hidromorfológiai revitalizáció**” beemelése a rendszerbe jelzi, hogy a projekt megfelel az **EU Víz Keretirányelv (VKI)** szigorú elveinek. Nemcsak „zöldítünk”, hanem visszaadjuk a patak természetes öfenntartó képességét.

A projekt erőssége abban rejlik, hogy a hidrológiai, ökológiai és tájépítészeti beavatkozások nem különálló elemekként jelennek meg, hanem egymást erősítő rendszerként működnek. Ez a megközelítés lehetővé teszi, hogy a revitalizált patak szakasz hosszú távon stabil, fenntartható és ökológiailag működő városi térként funkcionáljon.

A kialakuló patakter így nemcsak vízgazdálkodási infrastruktúra, hanem a település **klímaadaptív zöldhálózatának egyik kulcseleme**, amely hozzájárul Keszthely környezeti minőségének és élhetőségének javításához.

9. FENNTARTÁSI ÉS ÜZEMELTETÉSI RENDSZER

9.1 Fenntartási objektumok összesítése

Fenntartási egység	Mennyiség	Egység
projektterület	11 133	m ²
vadvirágos rét	7 006	m ²
szárazságtűrő gyep	454	m ²
évelőfelület	20 544	db
faállomány	77	db
patakmeder	985	m ²
murvaburkolat	1 501	m ²
faburkolat / palló	740	m ²
pergola	2	db
pad	10	db
információs elemek	10	db

9.2 Vegetáció fenntartási műveletek

Fenntartási egység	Mennyiség	Fenntartási művelet	Technológia	Gyakoriság	Időszak	Éves műveletszám
vadvirágos rét	7 006 m ²	kaszálás	rétkaszálás, mulcsozás nélkül	2×/év	VI., IX.	2
vadvirágos rét	7 006 m ²	kaszálék eltávolítás	rendfelszedés	2×/év	VI., IX.	2
szárazságtűrő gyep	454 m ²	nyírás	magas gyepvágás	3×/év	V–IX	3
évelőfelület	20 544 db	tavaszi visszavágás	kézi metszés	1×/év	II–III	1
évelőfelület	20 544 db	gyomkontroll	mechanikai	3×/év	IV–VIII	3
évelőfelület	20 544 db	pótlás	konténeres növény	1×/év	IV	1

9.3 Faállomány fenntartás

Fenntartási egység	Mennyiség	Fenntartási művelet	Technológia	Gyakoriság	Időszak	Éves műveletszám
sorfa	77 db	öntözés	törzsöntözés	heti	IV–IX	~20

Fenntartási egység	Mennyiség	Fenntartási művelet	Technológia	Gyakoriság	Időszak	Éves műveletszám
sorfa	77 db	faállapot ellenőrzés	vizuális felmérés	2×/év	III., X.	2
sorfa	77 db	ifjúsági metszés	koronaalakítás	1×/év	II–III	1
sorfa	77 db	kötözés ellenőrzés	karórögztítés	2×/év	III., IX.	2
sorfa	77 db	pótlás	új telepítés	szükség szerint	IV	max. 5%

9.4 Patakmeder és hidrológiai rendszer fenntartás

Fenntartási egység	Mennyiség	Fenntartási művelet	Technológia	Gyakoriság	Időszak	Éves műveletszám
patakmeder	985 m ²	mederellenőrzés	hidromorfológiai felmérés	2×/év	III., IX.	2
patakmeder	985 m ²	uszadék eltávolítás	kézi tisztítás	2×/év	VI., X.	2
patakmeder	985 m ²	hordalék ellenőrzés	mederprofil vizsgálat	1×/év	IX	1
rönkgát	1 klt	stabilitás ellenőrzés	szerkezeti vizsgálat	1×/év	IX	1
rönkgát	1 klt	felújítás	részleges csere	5–10 év	szükség szerint	-

9.5 Burkolatok és épített elemek fenntartása

Fenntartási egység	Mennyiség	Fenntartási művelet	Technológia	Gyakoriság	Időszak	Éves műveletszám
murvaburkolat	1 501 m ²	profilozás	gépi	1×/év	IV	1
murvaburkolat	1 501 m ²	pótlás	murva terítés	1×/év	IV	1
faburkolat	740 m ²	szerkezeti ellenőrzés	vizuális	1×/év	III	1
faburkolat	740 m ²	felületkezelés	faápoló olaj	5 év	-	-
pergola	2 db	szerkezeti ellenőrzés	csavarzat vizsgálat	1×/év	III	1
pad	10 db	karbantartás	tisztítás	2×/év	IV., IX.	2

9.6 Inváziós fajok kezelése

Fenntartási egység	Érintett terület	Fenntartási művelet	Technológia	Gyakoriság	Időszak
teljes terület	11 133 m ²	inváziós fajok felmérése	botanikai felmérés	1×/év	V
teljes terület	11 133 m ²	inváziós faj eltávolítás	mechanikai	2×/év	VI., IX.
patakpart	985 m ²	inváziós fa eltávolítás	gyökérkiszedés	szükség szerint	-

9.7 Éves fenntartási művelet összesítés

Fenntartási művelet	Éves mennyiség
kaszálás	14 012 m ²
gyepnyírás	1 362 m ²
évelő visszavágás	20 544 db
faöntözés	~1 540 alkalom
burkolat karbantartás	2 241 m ²
patakmeder ellenőrzés	2 alkalom

9.8 Fenntartási intenzitás

Fenntartási kategória	Intenzitás
extenzív rét	alacsony
évelő vegetáció	közepes
faállomány	alacsony
patakmeder	alacsony
rekreációs infrastruktúra	közepes

Becsült éves fenntartási ráfordítás

0,6–0,8 munkaóra / 100 m² / év

ami jelentősen kedvezőbb egy intenzív városi park fenntartási igényénél.

A fenntartási rendszer alapelve az extenzív, ökológiai működésen alapuló zöldfelület-kezelés. A vadvirágos rétek, évelő vegetáció és a patak menti ligetes faállomány olyan ökoszisztéma-alapú rendszert alkot, amely a kezdeti 2–3 éves stabilizációs időszakot követően alacsony fenntartási intenzitás mellett is stabilan működő városi élőhelyrendszert biztosít.

10. DNSH MEGFELELÉS (DO NO SIGNIFICANT HARM)

10.1 A DNSH elv alkalmazása a Csókakő-patak revitalizációs projektben

A projekt értékelése az **EU Taxonómia rendelet (2020/852)** és a kapcsolódó DNSH-módszertan alapján történt. A vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a tervezett beavatkozások nem okoznak-e jelentős környezeti kárt az EU hat környezeti célterületének egyikében sem.

A Csókakő-patak revitalizációja jellegéből adódóan **természetalapú megoldásokra (Nature-based Solutions, NBS)** épülő zöld-kék infrastruktúra fejlesztés, amelynek elsődleges célja a hidromorfológiai állapot javítása, a városi biodiverzitás növelése és a klímaadaptáció erősítése.

A DNSH-vizsgálat ezért elsősorban a következő potenciális kockázati területekre terjed ki:

- hidromorfológiai változtatások hatása a víztest állapotára
- talajbolygatás és hordalékmozgás
- inváziós fajok terjedése
- burkolt felületek növekedése
- fenntartási intenzitásból eredő ökológiai kockázatok.

A projekt műszaki és ökológiai kialakítása alapján ezek a kockázatok **nem minősülnek jelentős környezeti kárnak**, sőt a beavatkozások többsége a jelenlegi állapothoz képest javulást eredményez.

10.2 Klímaváltozás mérséklése

A projekt nettó szénmérlege pozitív irányba változik.

A tervezett vegetációs rendszer:

- **77 db fa**
- **20 544 db évelő**
- **7006 m² vadvirágos rét**

jelentős biomasza-növekedést eredményez.

A növekvő lombfelület:

- növeli a **szénmegkötési kapacitást**,
- javítja a **párologtatási hűtőkapacitást**,
- csökkenti a városi felületek **nettó sugárzási mérlegét**.

A projekt nem jár energiaintenzív infrastruktúra létesítésével, így **nem generál számottevő többlet üvegházgáz-kibocsátást**.

10.3 Klímaadaptáció

A projekt egyik kulcseleme a **városi vízfolyás hidromorfológiai revitalizációja**, amely közvetlenül növeli a klímaadaptációs kapacitást.

A meanderezett patakmeder és a kapcsolódó kavicságy rendszer:

- növeli a **vízvisszatartást**,
- csökkenti a **csapadékcúcsok hidraulikai hatását**,
- javítja a **vízparti mikroklímát**,
- mérsékli a városi **hőszigetelést**.

A vízáteresztő burkolatok és a vegetációs zónák együttese **SuDS-jellegű városi vízgazdálkodási rendszert** hoz létre.

10.4 Víztestek állapotának védelme (VKI megfelelés)

A Csókakő-patak a Balaton vízgyűjtő rendszeréhez tartozik, ezért a revitalizáció során kiemelt szempont volt a **Víz Keretirányelv (2000/60/EK)** célkitűzéseinek figyelembevétele.

A tervezett beavatkozások:

- nem járnak a víztest **hidrológiai romlásával**,
- nem csökkentik a **meder vízszállító képességét**,
- nem hoznak létre új **mesterséges akadályokat**.

A meanderezés és a természetközeli partkialakítás ezzel szemben:

- növeli a **hidromorfológiai változatosságot**,
- javítja a **vízparti élőhelyek minőségét**,
- támogatja a vízi és vízparti szervezetek betelepülését.

A projekt ezért **nem okoz jelentős kárt a víztest állapotában**.

10.5 Talaj és szennyezés

A projekt során a talajbolygatás mértéke korlátozott, és elsősorban a mederformáláshoz és tereprendezéshez kapcsolódik.

A kivitelezés során alkalmazott műszaki megoldások:

- kavicságy szivárgó réteg
- faültető szubsztrát
- természetes partstabilizáció

A projekt nem tartalmaz:

- ipari tevékenységet
- jelentős légszennyező kibocsátást
- veszélyes anyagok alkalmazását.

A talaj és vízszennyezési kockázat ezért **elhanyagolható**.

10.6 Biodiverzitás és ökoszisztémák

A projekt egyik legfontosabb hatása a városi biodiverzitás növekedése.

A jelenlegi állapot fő jellemzői:

- fajszegény gyepfelületek
- szabályozott patakmeder
- alacsony szerkezeti heterogenitás.

A revitalizáció után a terület:

- mozaikos vegetációs szerkezetet kap
- vízparti ökotón zónák alakulnak ki
- nő a mikroélőhelyek száma.

A vadvirágos rétek és az évelősávok:

- növelik a pollinátor-élőhelyek számát
- stabil táplálékforrást biztosítanak rovarok számára.

Az inváziós fajok visszaszorítása és az őshonos vegetáció telepítése **javítja az élőhelyek ökológiai minőségét**.

10.7 DNSH kockázati mátrix

Környezeti cél	Potenciális kockázat	Projekt hatása
Klímaváltozás	burkolt felületek növekedése	nem jelentős
Klímaadaptáció	hidrológiai módosítás	pozitív
Víztestek	medermódosítás	javuló hidromorfológia
Talaj	tereprendezés	átmeneti
Szennyezés	kivitelezési hatások	alacsony
Biodiverzitás	inváziós fajok	javuló élőhely

10.8 DNSH szakértői összegzés

A Csókakő-patak revitalizációs projekt a DNSH értékelés alapján **nem okoz jelentős környezeti kárt** az EU hat környezeti célterületének egyikében sem.

A projekt jellege kifejezetten **ökoszisztéma-alapú beavatkozás**, amely a jelenlegi, hidromorfológiailag degradált városi vízfolyást természetközelibb, ökológiailag működő zöld-kék infrastruktúra rendszerré alakítja.

A beavatkozások eredményeként:

- javul a hidrológiai működés
- nő a biológiai aktivitás

- erősödik a városi ökológiai folyosó szerep
- és mérséklődik a városi hőszigetelés.

A projekt ezért a DNSH elvvel **teljes mértékben összeegyeztethető**, és több környezeti cél teljesítéséhez is érdemben hozzájárul.

11. JELENLEGI ÁLLAPOT

13. TERVEZETT HANGULATOK

